

Huisarts en kinderen met overgewicht

INLEIDING

Door de stijgende prevalentie van obesitas en overgewicht bij kinderen, wordt er steeds meer onderzoek gedaan naar interventies die overgewicht en obesitas bij kinderen tegen proberen te gaan, ook in de eerste lijn. Een systematisch literatuuroverzicht van Sargent et al. beschrijft wat er bekend is over de effectiviteit van eerstelijns interventies die overgewicht en obesitas bij kinderen aanpakken en welke componenten uit deze interventies succesvol zijn.¹

ONDERZOEK

Design De auteurs zochten in MEDLINE, CINAHL, EMBASE, Cochrane Database, CENTRAL, PsychINFO en ERIC naar artikelen gepubliceerd tussen 1990 en november 2007. Zij includeerden artikelen die een interventie beschreven die was gericht op het aanpakken van overgewicht of obesitas bij kinderen tot en met 18 jaar. De interventies moesten zich afspelen in de eerste lijn of er moest een eerstelijns arts bij betrokken zijn. De eerste screening betrof titels en abstracts en vervolgens bekeken twee reviewers de volledige artikelen. De auteurs beoordeelden het risico op bias van de geïncludeerde onderzoeken op basis van criteria van de *Cochrane Effective Practice and Organisation of Care Review Group*. Eén auteur deed de gegevensextractie.

Interventies De auteurs beschouwden alle interventies die op enige uitkomstmaat een significant resultaat vonden als effectief. Ze categoriseerden de uitkomstmaten in antropometrisch, metabolisch, gedragsveranderingen en psychosociaal. Binnen de effectieve interventies keken de auteurs welke componenten uit de interventie het meest bijdroegen aan de effectiviteit.

Analyse Vanwege de heterogeniteit van de gegevens werden de onderzoeken niet gepoold.

Uitkomsten Van de 17 geïncludeerde onderzoeken rapporteerden er 12 een significant interventie-effect. Bij 7 hiervan bleek het positieve effect ook nog na 6 maanden aanwezig te zijn. Er werden geen negatieve effecten van interventies gerapporteerd. Slechts enkele onderzoeken waren van hoge methodologische kwaliteit. Gedragsveranderingen werden al bij kortdurende, laag intensieve (1 contact per maand of minder) interventies gemeten. Intensieve interventies (minstens 1 keer per week) die waren toegespitst op fysieke activiteit en het verbeteren van de gezondheid, leidden tot metabolische veranderingen. Antropometrische veranderingen werden alleen waargenomen bij interventies waar meer dan 5 contacten tussen kind en eerstelijns arts waren. De totale duur

van de interventie was niet gerelateerd aan de uitkomst. Effectieve interventies waren die waarbij de eerstelijns arts van tevoren een specifieke training had gevolgd en zelf de interventie gaf. Deze interventies waren gericht op zowel het dieet (een gezonder dieet of een caloriebeperkt dieet) als op fysieke activiteit (het stimuleren van meer fysieke activiteit of het beperken van een zittende leefstijl).

Conclusie Overgewicht en obesitas bij kinderen kan prima worden aangepakt in de eerste lijn. De auteurs benoemen specifieke interventiecomponenten die te gebruiken zijn bij toekomstige interventieonderzoeken die in de eerste lijn overgewicht en obesitas tegen willen gaan.

INTERPRETATIE

Methodologisch valt op het onderzoek wel wat af te dingen. Uitgangspunt van de review is de vraag wat er over effectiviteit van interventies bij kinderen met overgewicht en obesitas is gerapporteerd. Vervolgens bestempelen de auteurs alle onderzoeken die op één uitkomstmaat resultaat hebben, als effectieve interventie. Hoeveel uitkomstmaten er in een onderzoek waren gemeten en hoe groot het gemeten effect was, doet er blijkbaar niet toe. Uiteindelijk leggen de auteurs de nadruk op de componenten waaruit een effectieve interventie moet bestaan. Of de niet-effectieve interventies ook deze componenten bevatten, blijft buiten beschouwing. Het lijkt erop dat de auteurs er bij aanvang van het onderzoek vanuit zijn gegaan dat interventies in de eerste lijn die overgewicht bij kinderen aanpakken sowieso effectief zijn. Dat een gecombineerde interventie gericht op gedragsverandering (van zowel fysieke activiteit als dieet) een positief effect kan hebben op obesitas bij kinderen, meldden ook eerdere reviews. Echter de toon in de conclusies van die reviews is veel voorzichtiger en in mijn optiek een stuk gepaster. Het is bemoedigend dat interventies in de eerste lijn gericht op het aanpakken van overgewicht en obesitas bij kinderen effectief kunnen zijn. Maar hoe effectief ze zijn, blijft ook na het lezen van de review van Sargent de vraag. ■

LITERATUUR

- 1 Sargent GM, Pilotto LS, Baur LA. Components of primary care interventions to treat childhood overweight and obesity: a systematic review of effect. *Obes Rev* 2010 Jul 11. [Epub ahead of print].